

II.1. FEJEZET – HULLADÉKGAZDÁLKODÁS*

CSÁK CSILLA** – OLAJOS ISTVÁN***

II.1.1. A hulladékgazdálkodás jogszabályi környezete, alapvető jogintézményei

A hulladékgazdálkodási jog alapvető szabályait a 2012. évi CLXXXV. törvény (Hgt.) tartalmazza. A jogszabályt a magyar jog jogharmonizációs kötelezettségei hívták életre.¹ Az Európai Parlament és Tanács 2008. november 28-án fogadta el a 2008/98/EK keretirányelvet (Hulladék Keretirányelv), mely az alábbi alapvető jogintézmények beiktatásával határozza meg a tagállamok kötelezettségeit a hulladékkezelés és ártalmatlanítás terén.

A magyar szabályozás főbb elemeiben megfelel az uniós előírásoknak. A szabályozás alapja az Alaptörvényen és a környezetvédelmi törvényen kívül a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.), amely hatályon kívül helyezte a korábbi hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvényt. Az új törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba, azonban egyes rendelkezései 2014. január 1-jétől, illetve 2015. január 1-jétől hatályosak. E törvényen kívül több száz jogszabály rendelkezik hulladékot érintő szabályokról. Külön irányelvek, illetve rendeletek tartalmazzák a veszélyes hulladékok, a speciális szabályozást igénylő hulladékfajták (elemek, akkumulátorok, csomagolóanyagok, gépjárműroncsok, elektronikai berendezések, hulladékolajok, építési-bontási hulladék stb.) kezelésének részletes szabályait, a települési hulladékokra vonatkozó szabályokat, a közszolgáltatás, az adatszolgáltatás, nyilvántartás rendjét, hulladéklerakást stb.²

A Ht. hatálya azonban nem terjed ki minden hulladékra, így például a szennyvizekre, az állati melléktermékekre, a radioaktív hulladékokra, a hatástalanított robbanóanyagokra, a szalmára, valamint a mezőgazdasági termelőtevékenység, az erdőgazdálkodás, továbbá a fafeldolgozás során képződő egyéb nem veszélyes természetes anyagra, amelyet a mezőgazdaságban, az erdészetben vagy biomasszaként energia előállítására használnak. Nem hulladék a környezetre és az emberi egészségre veszélytelen eljárással vagy módszerrel, továbbá a vizek és vízi utak kezelése, árvízmentesítés, vízkárelhárítás vagy talajfeltöltés (a talaj minőségének javítása) céljából a felszíni vizekben áthelyezett üledék, iszap.³ Ezen anyagokról külön jogszabályok

* Csák Csilla – Olajos István: Hulladékgazdálkodás, in: Raisz Anikó (szerk.) (2022) *Környezetjog – Különös rész*, Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 133–147.
https://doi.org/10.53707/2021.ra.kornykul_ii.1

** Csák Csilla, prof. dr. habil., PhD, dr. jur.; Miskolci Egyetem, dékán, intézetigazgató, egyetemi tanár.

*** Olajos István, PhD, dr. jur.; Miskolci Egyetem, egyetemi docens.

¹ Bándi 2014, 466.

² Farkas-Csamangó 2017, 165.

³ Ht. 1. § (2)–(3) bek.

rendelkeznek. Az 1013/2006/EK rendelet végrehajtására alkotta meg a magyar kormány az országhatárt átlépő hulladékszállításról szóló 180/2007. (VII. 3.) Korm. rendeletet. A veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről és ártalmatlanításáról szóló Bázeli Egyezmény kihirdetését a 101/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet szabályozza.⁴

ad1. Elvek, prioritások, általános követelmények: Ezeknek a beiktatásával konkrét jogi kötelezettségek még nem fakadnak, de későbbi konkrét jogi előírások eredményeit döntően meghatározzák.

ad2. Fogalmak: A hulladékjogban döntő jelentősége van a fogalmaknak. Mivel itt környezetet veszélyeztető tényezőről van szó, ezért a védett tárgy, és annak kibocsátási és szennyezettségi határértékei nem határozhatók meg, mint a víznél és a földnél. Ezért a hulladékjogban a fogalmak adják a hulladékkal kapcsolatos emberi cselekvés korlátjait is. A fogalomrendszerből szűrhetjük ki a legfontosabb cselekvéssorozatot, a hulladékhierarchiát. A hulladékhierarchia a hulladékkal történő gazdálkodás elsőbbségi sorrendjét hivatott bemutatni. A hierarchia alapján arra kell törekednünk, hogy ne keletkezzen hulladék (megelőzés). Ha keletkezik, lehetőleg az anyag sérelme nélkül az eredeti állapotában kell alapanyagként felhasználni (újrahasználatra előkészítés, újrahasznosítás). Ha ez csak az anyag nem eredeti, hanem más anyagok kiváltását szolgálja, akkor e helyettesítő funkcióját kell használni (hasznosítás). Ha az eredeti és helyettesítő célra sem hasznosítható, akkor átalakítással az alapösszetevőit hasznosíthatjuk (újrafeldolgozás). Ha az anyag nem hasznosítható újrafeldolgozás során, akkor a benne felhasznált anyag vagy energia visszanyerésére kell törekedni (ártalmatlanítás).⁵ A hulladékhierarchia fogalmait a Hulladék Keretirányelv az alábbiak szerint tartalmazza:

- „megelőzés”: az anyag vagy termék hulladékká válását megelőzően hozott olyan intézkedések, amelyek csökkentik (a) a hulladék mennyiségét, többek között a termékek újrahasználata vagy a termékek élettartamának meghosszabbítása révén; (b) a keletkezett hulladék környezetre és emberi egészségre gyakorolt káros hatásait; vagy (c) az anyagok és a termékek ártalmasanyag-tartalmát;
- „újrahasználat”: olyan művelet, amelynek révén a nem hulladéknak számító termékeket vagy alkatrészeket újrafelhasználják arra a célra, amelyre eredetileg szolgáltak;
- „kezelés”: hasznosítási és ártalmatlanítási műveletek, amelyek magukban foglalják a hasznosítást és az ártalmatlanítást megelőző előkészítést is;
- „hasznosítás”: bármely művelet, amelynek fő eredménye az, hogy a hulladék hasznos célt szolgál annak révén, hogy olyan más anyagok helyébe lép, amelyeket egyébként valamely konkrét funkció betöltésére használtak volna, vagy amelyek eredményeként a hulladékot oly módon készítik elő, hogy az ezt a funkciót akár az üzemben, akár a szélesebb körű gazdaságban betölthesse. A II. melléklet tartalmazza a hasznosítási műveletek nem kimerítő listáját;

⁴ Farkas-Csamangó 2017, 166.

⁵ Bándi 2014, 467–468.

- „újrahasználatra való előkészítés”: ellenőrzési, tisztítási és javítási hasznosítási műveletek, amelyek során a már hulladékká vált terméket vagy alkatrészt előkészítik annak érdekében, hogy bármilyen egyéb előkezelés nélkül újrafelhasználják;
- „újrafeldolgozás”: olyan hasznosítási művelet, amelynek során a hulladék anyagokat terméké vagy anyaggá alakítják, akár azok eredeti használati céljára, akár más célokra. Ez magában foglalja a biológiai szerves anyagok feldolgozását is, nem tartalmazza azonban az energetikai hasznosítást és az olyan anyaggá történő feldolgozást, amelyet üzemanyagként vagy feltöltési műveletek során használnak fel;
- „hulladékolajok regenerálása”: olyan újrafeldolgozási művelet, amely által alapolajok állíthatók elő a hulladékolajok finomításával, különösen az ilyen olajokban található szennyező anyagok, oxidációs termékek és adalékanyagok eltávolítása révén;
- „ártalmatlanítás”: minden olyan művelet, amely nem számít hasznosításnak, még akkor is, ha a művelet másodlagos jelleggel anyag- vagy energiavisszanyerést eredményez. Az I. melléklet tartalmazza az ártalmatlanítási műveletek nem kimerítő listáját.⁶

ad 3. A tervezés: A veszélyes anyagokkal, így a hulladékokkal kapcsolatos tevékenység alapja, hogy az emberanyaggal végzett tevékenysége ellenőrizhető legyen.

ad 4. Ezen tevékenységeket annak veszélyes jellege miatt tervezést követően csak engedélyezés után történhet meg.

ad 5. A bejelentés, adatszolgáltatás, nyilvántartás és tájékoztatás kötelezettségei abból fakadnak, hogy az engedélyek felhasználóit és a nem engedélyköteles tevékenységek folytatóit is utol lehessen érni, és ezen személyeket számom lehessen kérni a tevékenységük során.

ad 6. A hatósági ellenőrzés során vizsgálják meg az engedélyezett tevékenység folytatása feltételeinek folyamatos betartását, és a nyilvántartott adatok valódiságát.

ad 7. A jogkövetkezmények az ellenőrzés hatásaként állnak be. A zömében közigazgatási jellegű szankciók mellett a hulladékjogban határozottan érvényesül a jogi jellegű szankciók eszközjellege.⁷

II.1.2. A hulladékok fajtái

A hulladékok fajtáinak megnevezése előtt tisztázni kell az alapvető fogalmakat. Ezért meg kell különböztetnünk a hulladék és a melléktermék, illetve a hulladékstátus megszűnésének fogalmait.

⁶ Hulladék Keretirányelv, 3. cikk.

⁷ Bándi 2014, 467.

A hulladék fogalma: a hulladék a Hulladék Keretirányelv és a Hgt. egybecsengő fogalmi meghatározása szerint az az anyag, amelytől a tulajdonosa megválni szándékozik vagy megválni köteles. A hulladék minden esetben árunak tekinthető.⁸

A definíció alkalmazásában az anyag olyan típusú testi tárgyat jelöl, amely jellegénél fogva hulladékká válhat. Erre alkalmazhatjuk az uniós jogban hulladékok katalógusát, másrészt a magyar jogban a hulladékjegyzéket.⁹

A jegyzékbe való felvétel azonban még nem azonos a hulladék fogalmával. Ugyanis ha a feldolgozás során keletkezett terméket annak tulajdonosa máshogy fel tudja használni, vagy értékesíteni tudja, akkor nem áll szándéka tőle megválni, így a hulladék jellege nem áll meg.¹⁰

A melléktermék fogalma: A Ht. szerint a melléktermék valamely anyag vagy tárgy, amely olyan előállítási folyamat során képződik, amelynek elsődleges célja nem az ilyen anyag vagy tárgy előállítása. A melléktermék elkülönítő ismérvei: további felhasználása biztosított, előállítását követően közvetlenül felhasználható, előállítási folyamat szerves részeként állítják elő, a környezetet és az emberi egészséget hátrányosan nem érinti, további használata jogszerű, azaz meghatározott módon történő felhasználása tekintetében az anyag vagy tárgy megfelel a termékre, a környezet- és egészségvédelemre vonatkozó összes jogszabályi előírásnak, nem hulladék, hanem melléktermék.¹¹

A hulladék- és a melléktermék-fogalom elhatárolása során az Európai Unió bírósági gyakorlatából megállapítható, hogy a hulladék fogalmát kiterjesztően, míg a melléktermék fogalmát szűkítően értelmezi a bíróság.¹²

A hulladéktátság elvesztése: további elhatárolás egy adott anyag hulladéktátságának elvesztése,¹³ ami azt jelenti, hogy egy termék, anyag hulladékká vált, de a hasznosítás révén hasznosított termék lesz belőle. Erre szintén nem kell a hulladékgazdálkodási szabályokat alkalmazni. Hasznosítási műveleten átesett anyag vagy tárgy a továbbiakban nem tekintendő hulladéknak a következő feltételek együttes teljesülése esetén: meghatározott célra rendeltetészerűen, általános jelleggel használják, rendelkezik piaccal vagy van rá kereslet, megfelel a rendeltetésére vonatkozó műszaki követelményeknek és a rá vonatkozó jogszabályi előírásoknak, szabványoknak, és

⁸ Fodor 2015, 469. A C-2/90 Bizottság kontra Belgium ügyet elemzi és vonja le a tanulságot.

⁹ Hulladékok Európai Katalógusa 94/3/EK határozat (1993. december 20.), illetve 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet.

¹⁰ Olajos 2016, 546–547.

¹¹ Ht. 8. §.

¹² A kérdés vizsgálatára lásd Olajos 2016, 546. oldalán elemzett C-9/00. sz., *Palin Granit és Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus* ügyben 2002. április 18-án hozott ítélet, C-121/03. sz. ügy (az Európai Közösségek Bizottsága kontra Spanyol Királyság ügyben 2005. szeptember 8-án hozott ítélet). A C-114/01. sz. ügy (Korkein hallinto-oikeus kontra az AvestaPolarit Chrome Oy, régebben Outokumpu Chrome Oy ügyben, 2003. november 9. szeptember 11-én hozott ítélet), illetve Fodor 2014, 469–470. oldalain elemzett Niselli, Venoso Zanetti és Erika jogeseteket.

¹³ Vö. Fodor 2015, 262. illetve Farkas-Csamangó 2017, 196–198.

használata összességében nem eredményez a környezetre vagy az emberi egészségre káros hatást.¹⁴

A hulladékok fajtái:

- Veszélyes hulladék: az 1. mellékletben meghatározott veszélyességi jellemzők legalább egyikével rendelkező hulladék. A veszélyességi kategória lehet: robbanásveszélyes, oxidáló, tűzveszélyes, irritáló, mérgező, rákkeltő, maró, fertőző, szaporodást károsító, sejtkárosító (mutagén), mérgező gázokat fejlesztő, érzékenységet okozó, környezetre veszélyes.¹⁵
- Települési hulladék: a háztartási és a háztartási hulladékhoz hasonló szilárd hulladék.
- Háztartási hulladék: a háztartásokban képződő vegyes, elkülönítetten gyűjtött, valamint lomhulladék, ideértve a lakásokban, lakóingatlanokban, a pihenés, üdülés céljára használt helyiségekben, valamint a lakóházak közös használatú helyiségeiben és területein képződő hulladékot.
- Háztartási hulladékhoz hasonló hulladék: az a vegyes, illetve elkülönítetten gyűjtött hulladék, amely a háztartásokon kívül képződik, és jellegében, összetételében a háztartási hulladékhoz hasonló.
- A hulladékok speciális, a veszélyességi kategória másik oldalán álló fajtája, az ún. inert hulladék. Ez a hulladékfajta nem megy át jelentős fizikai, kémiai vagy biológiai átalakuláson, vízben nem oldódik, nem bomlik le biológiai úton, és nem lép kapcsolatba más anyaggal oly módon, hogy abból környezet-szennyezés, vagy az emberi egészség károsodása következne be.

II.1.3. A hulladékgazdálkodás alapelvei

Hulladékgazdálkodás elvei közt megkülönböztetünk olyan elveket, melyek az egész környezetjog elvei (elővigyázatosság, megelőzés, helyreállítás, felelősség). Ezen elvek értelmezése kapcsán a környezetjog alapelveinél megtanultak az irányadók. Jelen alfejezet keretei között a szektorális, tehát a Hgt.-ben nevesített elveket vesszük át.

- a) Az újrahasználat és az újrahasználatra előkészítés elve: olyan művelet, amelynek révén a hulladéknak nem minősülő terméket vagy alkatrészét újrahasználatra állítja a célra, amelyre eredetileg szolgált. (Az újrahasználatra előkészítés: tisztítással, javítással, valamint ellenőrzéssel végzett hasznosítási művelet, amelynek során a hulladékká vált terméket vagy alkatrészét előkészítik arra, hogy bármilyen egyéb előkezelés nélkül újrahasználható legyen.)
- b) Kiterjesztett gyártói felelősség elve: a gyártó felelős a termék és a technológia jellemzőinek a kedvező megválasztásáért (a felhasznált alapanyagok megválasztása, a termék külső behatásokkal szembeni ellenálló képessége, élettartama és újrahasználhatósága, javíthatósága), továbbá a termék előállításából és felhasználásából származó, illetve a termékből képződő hulladék hasznosításának és ártalmatlanításának megtervezéséért. A gyártó felelős továbbá a

¹⁴ Ht. 9. § (1) bek.

¹⁵ A veszélyességi kategóriák részletes szabályairól lásd a Ht. 1. számú mellékletét.

visszavitt termék visszaváltásáért, visszavételéért, a termékből származó hulladék átvételéért, gyűjtéséért (olyan hulladékok esetén is, amelyeket nem ő állított elő, vagyis más gyártó által előállított, vagy nem azonosítható hulladék, illetve amelyet az elektronikai hulladékokról szóló rendelet „történelmi hulladékoknak”¹⁶ nevez).

- c) Az önellátás elve: biztosítani kell, hogy Magyarország területén a hulladék ártalmatlanítására, valamint a vegyes hulladék hasznosítására alkalmas hulladékgazdálkodási létesítmények önálló hálózata jöjjön létre és működjön, figyelembe véve azt, hogy bizonyos hulladék esetében különleges hulladékgazdálkodási létesítményekre van szükség.
- d) A közelség elve: biztosítani kell a hulladék egyik legközelebbi, a célnak megfelelő hulladékgazdálkodási létesítményben és a leginkább alkalmas módszerek, valamint technológiák segítségével történő hasznosítását vagy ártalmatlanítását.
- e) A szennyező fizet elve: a hulladéktermelő, a hulladékbirtokos vagy a hulladékká vált termék gyártója felelős a hulladék kezeléséért, a hulladékgazdálkodás költségeinek megfizetéséért.
- f) A biológiailag lebomló hulladék hasznosításának elve: elő kell segíteni a biológiailag lebomló hulladék elkülönített gyűjtését és hasznosítását.
- g) A költséghatékony hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosításának elve.
- h) A keresztfinanszírozás tilalmának elve: a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás díját úgy kell megállapítani, hogy az fedezetet nyújtson a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás indokolt költségeire és ráfordításaira.

II.1.4. A hulladékszállítás szabályozása

II.1.4.1. A Bázeli Egyezmény

Az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) keretében létrejött egyezményt 1989-ben parafálták, majd 1992. május 5-én lépett hatályba (A Bázeli Egyezmény továbbiakban Egyezmény) létrejöttét a határok megnyílásával az az igény hívta életre, hogy a fejlett és komolyabb hulladékezelési szabályokkal rendelkező országok saját szabályaik szerinti ártalmatlanítás helyett olcsóbbnak találták a hulladék fejlődő országokba történő szállítását.

Az Egyezmény céljai között szerepel a veszélyes hulladékok képződésének, veszélyességének és szállításának csökkentése, a képződés helyén történő környezetkímélő kezelés elősegítése, különös tekintettel a fejlődő országok érdekeire. A felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a veszélyes és egyéb hulladékok keletkezési mennyiségét a lehető legminimálisabbra csökkentik, továbbá, hogy az országhatáron túlra szállítani kívánt hulladékmennyiség a lehető legkisebb legyen. Fontos, hogy a hulladék kezelésére, ártalmatlanítására szolgáló létesítmények lehetőség szerint az adott állam területén álljanak rendelkezésre. Az Egyezmény hangsúlyozza, hogy a veszélyes hulladékok kezelése, ártalmatlanítása során az emberi egészség és a környezet védelmét szem előtt kell tartani.

¹⁶ Az elektronikai hulladék elnevezését lásd: Fodor 2015, 264.

Az Egyezmény tiltja a hulladék export-importját az Egyezmény Részes Felei és az Egyezményben részt nem vevő államok között. Ez alól kivételt képeznek azok a hulladékok, melyeket más nemzetközi egyezmény szabályoz, mint például a radioaktív hulladékok. Meghatározza továbbá az országhatárokat átlépő hulladék és veszélyes hulladék szállítása, ártalmatlanítása során bekövetkezett balesetekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettséget is.

Az Európai Unió a 93/98/EGK határozattal jóváhagyta a veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának és ártalmatlanításának ellenőrzéséről szóló Bázeli Egyezményt, így az EU 1994. május 7-én az Egyezmény teljes jogú részese lett. Magyarország 1989. március 22-én írta alá, hazánkban 1996. július 12-én lépett hatályba. Az általános jogi keretet a 101/1996 (VII. 12.) Kormányrendelet adja, illetve annak módosítása, a 240/2005. (X. 27.) Kormányrendelet. Kiegészítő uniós jogszabály az Európai Parlament és a Tanács 1013/2006/EK rendelete a hulladékszállításról.

II.1.4.2. Az uniós hulladékszállítási rendelet

A rendelet preambulumban a Bizottság az illegális hulladékszállítással kapcsolatban a következőket állapítja meg: a hulladék illegális lerakásának az az oka, hogy magasak az utólagos kármentesítés és a visszaszállítás költségei, így a feldolgozás jelentős mértékű erőforrás-veszteséget jelent. Az Unión belüli szállítás hozzájárul a belső piac torzulásához.¹⁷

Az illegális hulladékszállítás okai a már említett bizottsági vélemény a következőkben ismerteti: a fejlődő országokban sokkal alacsonyabbak a hulladékkezelés és a hulladéklerakás költségei, a hulladékgazdálkodás terén a szervezett környezeti bűnözés nagymértékben elterjedt, (c) végrehajtási hiányosságok néhány tagállamban (sok tagállamban nem kap kiemelt jelentőséget a hulladékszállításról szóló rendelet végrehajtása).¹⁸

A hulladékszállítást szabályozó rendelet célja, a környezet védelmére tekintettel, a szállítások felügyeletére és ellenőrzésére vonatkozó harmonizált eljárási rend kialakítása. A rendelet a környezetvédelmi érdekek elsődlegességének hangsúlyozása mellett, és arra tekintettel alakítja ki szabályozási rendszerét. E célból a rendelet a hulladékszállítás tekintetében alkalmazandó eljárásokat és szabályokat határozza meg, főként a szállított hulladék típusa, az exportáló állam és a hulladék célállomása függvényében, valamint aszerint, hogy ártalmatlanításról vagy hasznosításról van szó. A rendelet legfontosabb fejezetei az Európai Unióból történő hulladék kiszállítására, az Európai Unión belüli hulladékszállításra, és a hulladék Európai Unióba történő beszállításáról szólnak.¹⁹

A hulladékok veszélyességének függvényében a követendő ellenőrzési eljárás 3 kategóriáját állítja fel: E rendelet 3. melléklete meghatározza a *zöldlistát*, amely az olyanak tekintett hulladékokat tartalmazza, amelyek csak elhanyagolható kockázatot jelentenek az emberi egészségre és a környezetükre szállításuk során.

¹⁷ Csák 2014, 23.

¹⁸ Csák 2014, 23.

¹⁹ Csák 2014, 24–25.

Itt csak a küldő országnak kell kísérő okmánnyal ellátni a szállítást. Mivel azonban hulladékszállításról van szó, itt is érvényesül a környezeti információk közérdekű jellege, amiről az engedélyező hatóságnak adatközzételi kötelezettsége, míg a környezetvédő társadalmi szervezeteknek adatkérési joga van. Ez bizonyos közvetítő tevékenységet üzletszerűen ellátó cégek üzleti érdekeit veszélyezteti. Az *Interse-roh* ügyben a cég üzleti érdekeit másodlagosnak tekintette a bíróság a környezetre vonatkozó információs jogok közzétételi kötelezettségével szemben.²⁰

A rendelet 4. melléklete az úgynevezett *sárgalista*, az olyan hulladékokat sorolja fel, amelyek kockázatot jelentenek az emberi egészségre és a környezetre, és amelyek egy előzetes értesítési és írásos beleegyezési eljárás hatálya alá tartoznak. Itt már az importőr mellett a exportőr ország hatóságának is vannak nyomomonkövethető-ségi és az exportőr tevékenységének előzetes ellenőrzésére vonatkozó szabályok.

Végül az említett rendelet 5. melléklete a *legveszélyesebb hulladékok nem nevesített listáját* tartalmazza, amelyek exporttilalom hatálya alá tartoznak.²¹

II.1.4.3. A magyar hulladékszállítási rendelet

A hulladékok nemzetközi szállításához, legyen a hulladék veszélyes vagy nem veszélyes, először a belföldi szállításához kapcsolódó hulladékgazdálkodási engedélyt kell beszerezni az illetékes környezetvédelmi hatóságtól, az ország teljes területére érvényes szállítás esetén a másodfokú környezetvédelmi hatósági feladatokat is ellátó Pest Megyei Kormányhivatal (PMKH) engedélyezi.

A hulladékszállítással foglalkozó vállalkozás a belföldi hulladékszállítási engedély megszerzését követően fogadhat el fuvarmegbízást nemzetközi hulladékszállításra.

A hulladék behozatala, kivitele és átszállítása során hatóságként minden esetben a másodfokú hatósági feladatokat is ellátó PMKH jár el.

A hulladék behozatalára, kivitelére és átszállítására irányuló bejelentési kötelezettséget a kormányrendelet 1. melléklete szerinti bejelentőlapon, valamint a 2. melléklet szerinti kísérődokumentumon kell teljesíteni. A bejelentést előzetesen kell megtenni.

A bejelentőlapot és az előírt dokumentációt magyar és angol nyelven kell benyújtani a hatósághoz.

A bejelentéshez kötött hulladékszállítások biztosíték nyújtásához kötöttek, amelyek már a bejelentőlap benyújtásakor rendelkezésre kell állnia. A biztosíték kedvezményezettje a Főfelügyelőség. Amennyiben a hulladékszállítást a bejelentésben foglaltaktól eltérően, vagy a hulladék hasznosítását vagy ártalmatlanítását jogellenesen hajtják végre, a Főfelügyelőség rendelkezik a biztosíték felett, és felhasználhatja az összeget a kötelezettségek teljesítésére történő kifizetésekre, illetve a más hatóságok céljára történő kifizetésekre.

²⁰ C1/11 ügy az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgericht Mainz (Németország) a Bírósághoz 2011. január 3-án érkezett, 2010. november 26-i határozatával terjesztett elő az előtte az Interse-roh Scrap and Metals Trading GmbH és a Sonderabfall-Management-Gesellschaft Rheinland-Pfalz mbH (SAM) között folyamatban levő eljárásban.

²¹ Csák 2014, 25.

A PMKH a hulladék szállítására vonatkozó eljárásáról hulladék kivitele esetén a hulladék termelőjének (birtokosának) telephelye szerinti illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőséget, a NAV Központi Hivatalát, valamint veszélyes hulladék esetén a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervét értesíti.

Az 1013/2006/EK irányelv szerinti „zöldlistás” hulladékok szállításához a 180/2007. (VII. 3.) Kormányrendelet 3. mellékletében meghatározott, kitöltött űrlap szükséges.

„Zöldlistás” hulladék kivitele esetén a címzettnek a szállítmány átvételét igazoló aláírását is tartalmazó űrlap másolatát negyedévente, a negyedévet követő hónap 30-áig a küldő ország joghatósága alá tartozó, szállítást szervező személynek meg kell küldenie a Főfelügyelőség, Magyarországon a PMKH részére.

A hulladék behozatalának, kivitelének és átszállításának ellenőrzését a rendőrség, a vámhatóság, közúti és vasúti szállítás esetén a közlekedési hatóság és a vasúti közlekedési hatóság, veszélyes hulladék esetén a katasztrófavédelmi hatóság - a hatáskörükre vonatkozó jogszabályok keretei között – önállóan, a zöldhatóság a fenti hatóságokkal egyeztetve végzi.

A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 440/2012. (XII. 29.) Kormányrendelet 5. § (4) bekezdése szerint a Magyarországra behozott, továbbá az onnan kivitt hulladékról a belföldön képződött hulladéktól elkülönítetten kell nyilvántartást vezetni.

A hulladék szállítója nem veszélyes hulladék esetén az egyes hulladékszállítványokra vonatkozó, a nem veszélyes hulladék nyilvántartásának részét képező fuvarokmányokat, veszélyes hulladék esetén a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló kormányrendelet szerinti, a veszélyes hulladék nyilvántartásának részét képező kísérő dokumentációt a szállítás megkezdésének időrendje szerint rendezve 5 évig megőrzi.²²

A hulladék behozatalára, kivitelére, illetve átszállítására irányuló bejelentési kötelezettség teljesítésével a kérelmező egyidejűleg bejelenti és a címzett hatósági bizonyítvánnyal igazolja a környezetvédelmi hatóság részére azt a tényt, hogy vele szemben nem áll fenn az európai uniós jogszabály szerint tehető kifogás alapjául szolgáló kizáró ok.²³

Hulladékok kivitele, ügyintézés (előzetes bejelentéshez kötött szállítmányok esetén). Benyújtási határidő: nincs (a tevékenység megkezdését megelőzően min. 60 nappal javasolt) Benyújtás helye (postai úton vagy személyesen). A zöldhatóság ügyintézési ideje (a kérelem benyújtásától számítva): kb. 45-60 nap. Igazgatási szolgáltatási díj, melyeket a zöldhatóság számlaszámára kell az eljárást megelőzően befizetni. Az eljárási díj tételes mértéke nem veszélyes hulladék esetén: 190 000 Ft, míg veszélyes hulladék exportja esetén 285 000 Ft.

²² 440/2012. (XII. 29.) Kormányrendelet 6. §.

²³ Ht. 19–21. §.

II.1.5. A települési hulladék és a hulladékszolgáltatás mint közszolgáltatás

II.1.5.1. Az állami hulladékgazdálkodási közfeladatra vonatkozó szabályok

Az állami hulladékgazdálkodási közfeladat keretében az állam meghatározza a hulladékgazdálkodás céljait, fejlesztésének irányait, ellátja az önkormányzatok közötti és a regionális koordinációt, amelynek keretében gondoskodik a közszolgáltatás során elkülönítetten gyűjtött és a vegyes hulladék kezelése során keletkezett hasznosítható hulladék hasznosításának megszervezéséről.

Koordinálja a hasznosításra nem kerülő hulladékok ártalmatlanítását, elkészíti az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Tervet, megállapítja, hogy a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszerem fejlesztése megfelel-e az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Tervnek, megállapítja, hogy a közszolgáltató tevékenysége megfelel-e az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Tervben foglaltaknak, és arról véleményt állít ki.²⁴

A hulladékgazdálkodás országos szintű céljainak és fejlesztési irányainak teljesülése érdekében kialakítja az infrastrukturális erőforrások optimális használatának rendszerét, ennek keretében kezeli az önkormányzatok, önkormányzati társulások által önkéntesen vagyonkezelés körében rábízott vagyont, beszedi a közszolgáltatási díjat és kifizeti a közszolgáltatóknak a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díj megállapításáért felelős miniszter rendeletében foglaltaknak megfelelően meghatározott szolgáltatási díjat, kezeli a közszolgáltatás keretében keletkező kintlévőségeket.

Az állam ezen feladatainak ellátására koordináló szervezetet hozott létre. 2016 áprilisától az új állami szervezet, a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. (NHKV) felügyelete alá került az egész ország területén a közszolgáltatás körében gyűjtött hulladékok kezelése. A szervezet a hulladékkezelés koordinációját látja el. Nem gyűjt hulladékot és nem szállít, nem üzemeltet hulladéktelepeket, ezeket a feladatokat továbbra is közszolgáltatók végzik.

A közszolgáltatók, hulladékkezelők meglévő létesítményeit, eszközeit használja, ezeket kötelező hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásához biztosítani. Célja, hogy a közszolgáltatás nonprofit jelleggel működjön. Hulladékgazdálkodási közszolgáltatásnak minősül a közszolgáltatás körébe tartozó hulladék átvételét, gyűjtését, elszállítását, kezelését, valamint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással érintett hulladékgazdálkodási létesítmény fenntartását, üzemeltetését, vagyonkezelését és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás országos szintű megszervezését biztosító, kötelező jelleggel igénybe veendő szolgáltatás.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal javaslatának figyelembevételével a miniszter rendeletben állapítja meg és a Koordináló szerv szedi be.

A lakosság az új szervezettől kapja a számlákat, az ügyfélszolgálat működése viszont nem változott. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjra vonatkozó rendelkezések betartását a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal ellenőrzi.

²⁴ Farkas-Csamangó 2017, 209–210.

II.1.5.2. A települési önkormányzatra vonatkozó szabályok

A közszolgáltató kiválasztása, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés

A települési önkormányzat a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátását a közszolgáltatóval írásban kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján biztosítja.²⁵ A közszolgáltatás ellátására közbeszerzési eljárást folytat le.

A közszolgáltató kiválasztásáról a 317/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet rendelkezik. 2014. január 1-jétől csak nonprofit gazdálkodó szervezetekkel köthető közszolgáltatási szerződés. A szerződés nyilvános. A szerződés a közszolgáltatóval legfeljebb 10 évre köthető meg. A települési önkormányzat hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződést: a) csak hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedéllyel, valamint b) csak a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló törvényben meghatározott minősítési engedéllyel és megfelelőségi véleménnyel rendelkező gazdasági szereplővel köthet.

A Ht. szerint csak olyan gazdálkodó szervezet kap hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedélyt, amelyeknek az állam, a települési önkormányzat, vagy az önkormányzatok szövetsége a többségi tulajdonosa.

A 2013. évi CXXV. törvény rendelkezik a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás minősítése egy kérelemre induló közigazgatási hatósági eljárás, amelynek során a minősítő a végzett vagy végezni kívánt hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet az e törvényben foglalt követelmények alapján, a minősítési osztály meghatározását is magában foglalóan engedélyezi.

A kérelemhez csatolni kell a hatályos hulladékgazdálkodási engedélyt. A minősítési engedély időbeli hatálya az engedély jogerőre emelkedésétől számított 36. hónap utolsó napjáig tart. A minősítő szankcióként visszavonhatja a minősítő okiratot.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés felmondása

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződést a települési önkormányzat felmondhatja: ha a Polgári Törvénykönyvben meghatározott felmondási okok bekövetkeznek, a közszolgáltató a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátása során a környezet védelmére vonatkozó jogszabályok vagy a rá vonatkozó hatósági döntés előírásait súlyosan megsértette, és ennek tényét a bíróság vagy a hatóság jogerősen megállapította. Felmondás további oka lehet még, ha a közszolgáltató a szerződésben megállapított kötelezettségét neki felróható módon súlyosan megsértette, a közszolgáltató nem rendelkezik minősítési engedéllyel, vagy megfelelőségi véleménnyel, vagy a Koordináló szerv a megfelelőségi véleményét visszavonta.²⁶

A felmondási idő legfeljebb 6 hónap. A felmondási idő alatt a közszolgáltató a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást változatlanul ellátja, a települési önkormányzat képviselő-testületének haladéktalanul intézkednie kell a hulladékgazdálkodási

²⁵ Ht. 33. § (1) bek.

²⁶ Ht. 37. § (1a) bek.

közszolgáltatás ellátásának biztosításáról. Ha a települési önkormányzat a hulladék-gazdálkodási közszolgáltatás ellátását nem biztosítja, vagy a közszolgáltatás nem biztosítható, a katasztrófavédelmi hatóság intézkedik.²⁷

II.1.5.3. Az ingatlanhasználóra vonatkozó szabályok

Az ingatlanhasználó az ingatlan birtokosa, tulajdonosa, vagy kezelője, valamint a társasház és a lakásszövetkezet, aki (amely) a hulladék-gazdálkodási közszolgáltatást a Ht. szerinti szerződéses jogviszony keretében kötelező jelleggel igénybe veszi és akinek (amelynek) a közszolgáltató rendszeres időközönként rendelkezésére áll.²⁸

Az ingatlanhasználó feladatai

A hulladék-gazdálkodási közszolgáltatás ellátásához szükséges feltételeket a közszolgáltató részére az önkormányzat biztosítja, azáltal, hogy a közszolgáltatást köteles igénybe venni.²⁹ Ha az ingatlanhasználó gazdálkodó szervezet, csak a háztartási hulladékhoz hasonló hulladékokra van közszolgáltatás igénybevételi kötelezettsége, a termelési hulladékokra nincs.

A természetes személyek részére biztosított úrtartalmú gyűjtőedény mellett vagy helyett az ingatlanhasználó kisebb úrtartalmú gyűjtőedényt is használhat. A kisebb méretű gyűjtőedényzet természetesen arányosan kisebb díjfizetési kötelezettséggel is jár. A gyűjtőedények minden esetben az ingatlanhasználók tulajdonát képezik, ami azt jelenti, hogy ők kötelesek azt beszerezni és gondoskodni esetleges javításukról, cseréjükéről. A közszolgáltató tehát csak a gyűjtőedényzet használatát köteles biztosítani.

Ha a települési hulladékot hulladékgyűjtő zsákban gyűjtik, a zsákot olyan színnel, jelzéssel vagy felirattal kell ellátni, amelyből egyértelműen kiderül, hogy a zsák milyen hulladékot tartalmaz. A közszolgáltató az ingatlanhasználótól legalább a következő hulladékfajtákat házhoz menő gyűjtési rendszerben szállítja el: a) műanyag-hulladék, b) fémhulladék, c) papírhulladék, d) vegyes hulladék.

A gyűjtőedénybe helyezett települési hulladék a hulladéktermelő tulajdonát képezi addig, amíg az a közszolgáltató birtokába kerül. Ha a gyűjtőedényt a hulladék-gazdálkodási közszolgáltatás ellátásának biztosítása céljából közterületen helyezték el, a hulladék a gyűjtőedényben történő elhelyezéssel a közszolgáltató tulajdonába kerül.

A lomtalanítás során közterületre helyezett hulladék a közszolgáltató tulajdonát képezi.³⁰

Lomtalanítás során közterületen csak nem veszélyes lomhulladék helyezhető el, illetve adható át a közszolgáltatónak. Házhoz menő lomtalanítás esetében a lomtalanításra vonatkozó közszolgáltatást az ingatlanhasználó csak a közszolgáltatóval

²⁷ Ht. 37/A. §.

²⁸ Ht. 2. § (1) bek. 34. pont.

²⁹ Ht. 38. § (1) bek.

³⁰ Ht. 43. § (1)–(2) bek.

előre egyeztetett időpontban veheti igénybe, és ilyen esetben a lomhulladék közterületen nem helyezhető el.³¹

Hulladéktól csak kijelölt vagy arra fenntartott helyen, a környezet veszélyeztetését kizáró módon lehet megválni. Az ingatlanon ellenőrizetlen körülmények között elhelyezett vagy elhagyott hulladék elszállításának és kezelésének kötelezettsége a hulladék tulajdonosát vagy korábbi birtokosát terheli. Ha e kötelezettségét önként nem teljesíti, vagy nem állapítható meg a személye, akkor a kötelezettség azt az ingatlanhasználót terheli, akinek az ingatlanán a hulladékot elhelyezték vagy elhagyták.³²

II.1.5.4. A közszolgáltatóra vonatkozó szabályok

A közszolgáltató az a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedéllyel rendelkező és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló törvény szerint minősített nonprofit gazdasági társaság, amely a települési önkormányzattal kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés alapján, hulladékgazdálkodási közszolgáltatást lát el.³³

A közszolgáltatási területen gondoskodik a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás folyamatos ellátásáról, törekszik arra, hogy a feladatkörébe tartozó hulladékgazdálkodási tevékenységeket a hulladékhierarchiára figyelemmel úgy válassza meg, hogy a Ht.-ben, illetve a hulladékgazdálkodási tervekben foglalt megelőzési, hasznosítási és ártalmatlanítási célkitűzések teljesülni tudjanak. Külön kormányrendeletben meghatározott összegben környezetvédelmi biztosítást köt vagy céltartalékot képez, és ennek tényét a környezetvédelmi hatóságnak igazolja.³⁴

Az ingatlanhasználók által a közszolgáltató szállítóeszközéhez rendszeresített gyűjtőedényben gyűjtött települési hulladékot az ingatlanhasználóktól összegyűjti és elszállítja. A vegyes hulladék összegyűjtéséről és elszállításáról hetente legalább egy alkalommal gondoskodik.

A lomtalanítás körébe tartozó lomhulladékot az ingatlanhasználóktól összegyűjti, illetve átveszi és elszállítja, az általa üzemeltetett hulladékgyűjtő ponton, hulladékgyűjtő udvaron gyűjtött vagy átvételi helyen átvett hulladékot összegyűjti és elszállítja. Az elhagyott, illetve ellenőrizetlen körülmények között elhelyezett hulladékot összegyűjti, elszállítja és gondoskodik a hulladék kezeléséről, ha erre a települési önkormányzattal megkötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződése kiterjed a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás körébe tartozó hulladék kezelésére. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatással érintett hulladékgazdálkodási létesítményt üzemelteti. Ha a közszolgáltató hulladékkezelő létesítménnyel, illetve alkalmas berendezéssel nem rendelkezik, a közszolgáltatás körébe tartozó hulladék kezeléséről a hulladék hulladékkezelőnek történő átadása útján gondoskodik.³⁵ Évente legalább 1 alkalommal gondoskodik a lomtalanítás megszervezéséről és a lomtalanítás során a

³¹ Ht. 40. § (1)–(3) bek.

³² Ht. 61. §.

³³ Ht. 2. § (1) bek. 37. pont.

³⁴ Ht. 41. § (1)–(4) bek.

³⁵ Ht. 42. § (1)–(4) bek.

neki átadott vagy közterületre helyezett lomhulladék átvételéről, összegyűjtéséről, elszállításáról.³⁶ A közszolgáltató törekszik arra, hogy az elkülönített hulladékgyűjtési rendszert több hulladékáramra kialakítsa, és azt, valamint a lomtalanítást házhoz menő gyűjtésként szervezze meg.³⁷ A közszolgáltató feladata, hogy a közszolgáltatás körébe tartozó hulladék a képződés helyétől az elérhető leggazdaságosabb módon és legrövidebb időn belül kerüljön hasznosító vagy ártalmatlanító létesítménybe.³⁸

Az elkülönített hulladékgyűjtési rendszert a közszolgáltató úgy alakítja ki, hogy legalább a települési papír-, üveg-, műanyag, fém- és zöldhulladék elkülönített gyűjtése biztosított legyen. A háztól történő begyűjtés minél több fajtájú és jellegű települési hulladék esetében biztosított legyen. Ilyen jellegű feladata a lomhulladék átvételének, összegyűjtésének és elszállításának megszervezése. A települési hulladék hulladékgyűjtő szigeten történő elhelyezése csak kiegészítő megoldásként, elsősorban olyan sűrűn lakott településrészekben legyen alkalmazható, ahol az elkülönítetten gyűjtött háztartási hulladék házhoz menő gyűjtése és elszállítása nem biztosítható. A hulladékgyűjtő udvarban a lehető legtöbb típusú, fajtájú és jellegű települési hulladék átvételéről tudjon gondoskodni. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésben meghatározott, továbbá a célok elérése érdekében a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátására alvállalkozót vehet igénybe. A közszolgáltató hulladékgazdálkodási közszolgáltatáson kívüli egyéb hulladékgazdálkodási engedélyhez vagy nyilvántartásba vételhez kötött hulladékgazdálkodási tevékenységét köteles úgy megszervezni, hogy az a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységét ne veszélyeztesse. A közszolgáltató hulladékgazdálkodási közszolgáltatáson kívüli egyéb hulladékgazdálkodási engedélyhez, illetve nyilvántartásba vételhez kötött hulladékgazdálkodási tevékenységből származó eredményét köteles a közszolgáltatásra fordítani.

A közszolgáltató felmondhatja a szerződést: a Polgári Törvénykönyvben meghatározottak szerint, ha a települési önkormányzat a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésben meghatározott kötelezettségét – a közszolgáltató felszólítása ellenére – súlyosan megsérti, és ezzel a közszolgáltatónak kárt okoz, vagy akadályozza a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás teljesítését. Felmondási ok, ha a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés megkötését követően hatályba lépett jogszabály a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés tartalmi elemeit úgy változtatja meg, hogy az a közszolgáltatónak a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás szerződésszerű teljesítése körébe tartozó lényeges és jogos érdekeit jelentős mértékben sérti.³⁹ A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés megszűnése vagy megszüntetése esetén, továbbá ha a közszolgáltató nem rendelkezik minősítési engedéllyel, vagy a Koordináló szerv a megfelelőségi véleményét visszavonta, a közszolgáltató az új közszolgáltató kiválasztásáig, de legfeljebb hat hónapig a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást változatlanul ellátja. Ha a hulladékgazdálkodási szer-

³⁶ Ht. 44. § (1) bek.

³⁷ Ht. 44. § (2) bek.

³⁸ Ht. 44. § (3) bek.

³⁹ Ht. 45. § (2) bek.

zódést a közszolgáltató felmondja, a települési önkormányzat haladéktalanul gondoskodik az új közszolgáltató kiválasztásáról.⁴⁰

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjra vonatkozó rendelkezések betartását a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (továbbiakban Hivatal) ellenőrzi.

E rendelkezések megsértése esetében a Hivatal határozattal megtiltja a jogszabálysértő díj további alkalmazását, és kötelezi a Koordináló szervezet, illetve a közszolgáltatót a jogszerű ellenérték alkalmazására.

Kötelezi a Koordináló szervezet, illetve a közszolgáltatót a rendelkezések megsértésével elért többletbevétel jegybanki alapkamat tárgyévi éves átlagával növelt összegének a sérelmet szenvedett fél részére történő visszatérítésére, vagy a közszolgáltató által nyújtott, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással érintett valamennyi ingatlanhasználó részére történő visszatérítésére, ha a sérelmet szenvedett fél személye nem állapítható meg.

Bírságot szabhat ki a közszolgáltatóval szemben, amennyiben a nem megfelelő adatszolgáltatása következtében került sor jogszabálysértő díj alkalmazására. A Hivatal eljárására a villamos energiáról szóló törvényben meghatározott – a Hivatal eljárására vonatkozó – általános szabályokat a Ht.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A bíróság a Hivatal határozatát nem változtathatja meg.⁴¹ A Koordináló szerv a Hivatal részére a tárgyév díjfelügyeleti tevékenységéért felügyeleti díjat fizet. Az a gazdálkodó szervezet, valamint az a közszolgáltató, amely hulladékkezelő létesítményt üzemeltet, a kezelésre kerülő hulladék mennyiségével arányosan, biztosítékot nyújtó céltartalékot képez.

Irodalomjegyzék

- [1] Bándi Gyula (2014). *Környezetjog*. Szent István Társulat, Budapest.
- [2] Csák Csilla (2014). A „felügyelt szabadság” – avagy az információszolgáltatási kötelezettség terjedelme a határon átnyúló hulladékszállítások esetén. *Ágár- és környezetjog* 10 (17), 22–38.
- [3] Farkas Csamangó Erika (2017). *Környezetjogi szabályozások*. JATE Press, Szeged, 195–228.
- [4] Fodor László (2015). *Környezetjog*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- [5] Olajos István (2016). Orvosi műszerek újrahaználtának jogi keretei. *Magyar jog* 63 (9), 540–551.

⁴⁰ Ht. 45. § (3)–(4) bek.

⁴¹ Ht. 48. §.